

AINEOPETUSSUUNNITELMA

HARMONIKKA

PIRKAN OPISTO Musiikin taiteen perusopetus / Pirkan musiikkiopisto

Tämä aineopetussuunnitelma tarkoittaa Pirkan opistossa annettavan musiikin taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän mukaista opetusta harmonikansoiton osalta.

TASOSUORITUSTEN SISÄLLÖT

Tasosuoritusten tulee rohkaista oppilasta oman musiikillisen identiteetin etsimiseen. Opettaja ja oppilas suunnittelevat tasosuoritukset yhdessä. Tasosuoritusten ohjelmistojen tulee noudattaa keskimäärin kyseisen tason sisältösuosituksia. Suoritukseen voidaan sisällyttää ylempien tasojen ohjelmistoa edellyttäen, että oppilaalla on siihen vaadittavat tiedot ja taidot. Ohjelmistojen pitkäjänteisellä harjoittelemisella ja viimeistelyllä pyritään kehittämään oppilaan varmuutta ja ilmaisukykyä. Suorituksesta saatu kokemus sekä lautakunnan kannustava ja rakentava palaute auttavat oppilasta asettamaan itselleen uusia tavoitteita. Yhteismusisointi on oleellinen osa opiskelua ja esimerkiksi kamarimusiikin muodossa se voi muodostaa osan tasosuorituksen ohjelmasta. Yhteismusisointi voi pitää sisällään eri tyylejä, esimerkiksi kansanmusiikkia ja/tai jazzmusiikkia.

Tasosuoritus

Tasosuoritus koostuu ohjelmistoon sisältyvistä sävellyksistä, asteikko- ja prima vista -soitosta sekä etydinomaisesta teoksesta (teoksista)

Ohjelmisto-osuus suositellaan esitettäväksi konsertissa tai konsertinomaisessa tilanteessa

Oppilaalla on lisäksi mahdollisuus esittää oma sävellyksensä tai improvisoida esimerkiksi annetusta teemasta, aiheesta, motiivista tai sointupohjasta.

Asteikot

Perustaso 1

Oppilas ja opettaja valitsevat 6 asteikkoa, joista yhden on oltava molliasteikko. Molliasteikko soitetaan harmonisella asteikoilla. Asteikkoja soitetaan 1 oktaavi. Lautakunta valitsee soitettavan asteikon tasosuoritustilanteessa. Asteikot suositellaan soitettavaksi kädet yhteen, mutta ne on mahdollista soittaa myös eri käsin, mikäli opettaja katsoo sen tarpeelliseksi.

Perustaso 2

Soitetaan kahteen ylennykseen ja kahteen alennukseen asti kahden (2) oktaavin alalta. Lautakunta valitsee soitettavat asteikot tasosuoritustilanteessa.

Perustaso 3

Soitetaan kaikki asteikot kahden (2) oktaavin alalta.

Asteikot soitetaan legato ja staccato. Lautakunta valitsee soitettavat asteikot tasosuoritustilanteessa. Musiikkiopistotaso Soitetaan kaikki asteikot kahden (2) oktaavin alalta.

Lautakunta valitsee soitettavat asteikot tasosuoritustilanteessa.

Asteikkosoiton nopeutta ei määritellä. Asteikoilla ja murtosoinnuilla pyritään kehittämään instrumentin hallintaa kaikilla osa-alueilla, soittotekniikan notkeutta ja sujuvuutta sekä keskeisten musiikin rakennusainesten havaitsemista ja hallintaa soitettavassa ohjelmistossa.

Suoritukseen valmistetut asteikot tulee merkitä suoritusohjelmaan.

Ulkoa soittaminen

Asteikot soitetaan ulkoa.

Ohjelma pyritään esittämään pääsääntöisesti ulkoa.

Ohjelma tai osa siitä voidaan kuitenkin esittää nuoteista, mikäli se on sävellyksen esittämisen tai instrumentin luonteen kannalta tarkoituksenmukaista.

Ohjelmisto

Teosluettelot on tarkoitettu opettajille esimerkinomaisesti ohjelmiston suunnittelun apuvälineiksi, joita voi soveltaa. Oppilaan ohjelmiston tulee noudattaa keskimäärin kyseisen tason suosituksia. On suositeltavaa, että ohjelmistossa on aikamme musiikkia. Yksi teos voi olla vain kerran oppilaan teosluettelossa.

Harjoitettavan ohjelmiston sekä tasosuorituksen ohjelman tulee koostua erityyppisistä, eri säveltäjien sävellyksistä. Ohjelmiston tulee olla riittävän laaja, esimerkiksi noin kolminkertainen tasosuorituksen ohjelmaan nähden. Teosluettelot löytyvät Suomen musiikkioppilaitosten liiton kotisivuilta osoitteesta www.musicedu.fi.

TAVOITTEET JA SISÄLLÖT OPINTOTASOITTAIN

Perustaso 1

YLEISET TAVOITTEET

Oppilas

- löytää luontevan soittotavan
- oppii lukemaan helppoa nuottitekstiä
- oppii harjoittelun peruselementtejä, joita ovat muun muassa säännöllisyys, monipuolisuus ja itsenäisyys
- saa valmiuksia fraseeraukseen sekä teknisiin ja taiteellisiin perustaitoihin
- kykenee tuomaan esiin kappaleen luonnetta ja tunnelmaa
- saa valmiuksia uusien sävellysten oppimiseen
- saa valmiuksia ulkoa soittamiseen
- saa valmiuksia yksinkertaisten musiikillisten rakenteiden hahmottamiseen
- saa ohjausta esiintymiskäyttäytymiseen
- saa kokemusta esiintymistilanteista
- saa valmiuksia yhteismusisointiin
- rohkaistuu improvisoimaan ja säveltämään
- kiinnostuu oman instrumentin musiikin kuuntelemisesta
- osaa pitää hyvää huolta soittimesta

SISÄLTÖ

- Oppilas ja opettaja valitsevat 6 asteikkoa, joista yhden on oltava molliasteikko. Molliasteikko soitetaan harmonisella asteikoilla.
- Asteikkoja soitetaan 1 oktaavi.
- Tekniikan eri osa-alueita harjoitettavia harjoituskappaleita.
- Helppoja kappaleita, jotka edustavat eri tyyliä ja tyylikausia sekä ovat tempoiltaan ja tunnelmiltaan erilaisia.
- Suomalaista musiikkia.
- Prima vista –soittoa.
- Yhteismusisointia.
- Musiikin luovaa keksimistä

SUORITUS

- Kolme erityylistä pienimuotoista sävellystä, jotka ovat eri sävellajeissa ja jotka ovat tempoltaan sekä tyyleiltään erilaisia.
- Valmisteltuja asteikkoja murtokolmisointuineen lautakunnan valinnan mukaan.
- Helppo prima vista –tehtävä, esim. yksiääninen, yhdellä kädellä soitettava G-avaimelle kirjoitettu tehtävä.
- Oppilaalla on mahdollisuus myös improvisointiin tai oman sävellyksen esittämiseen.

Tasosuoritus arvioidaan sanalla hyväksytty tai uusittava.

Perustaso 2

YLEISET TAVOITTEET

Oppilas

- kehittää nuotinlukutaitoaan
- oppii edelleen harjoittelun peruselementtejä: mm. säännöllisyyttä, monipuolisuutta ja itsenäisyyttä
- saa lisää valmiuksia fraseeraukseen sekä teknisiin ja taiteellisiin perustaitoihin
- kykenee oppimaan uusia sävellyksiä
- saa lisää valmiuksia ulkoa sekä kuulonvaraisesti soittamiseen
- kykenee hahmottamaan harjoittelemiensa teosten musiikillisia rakenteita ja kokonaisuuksia
- on saanut kokemusta esiintymistilanteista
- kehittää edelleen valmiuksiaan yhteismusisointiin
- improvisoi ja säveltää omista musiikillisista lähtökohdistaan
- kuuntelee musiikkia ja tutustuu eri tyylikausien musiikkiin sekä kuuntelemalla että soittamalla
- tutustuu harmonikansoiton vapaan säestyksen perusteisiin, jonka tavoitteena on, että oppilas hallitsee perussykkeen, osaa säestää perusteilla (I-IV-V7) reaalisointu- ja astemerkeistä sekä tutustuu musiikin kuulonvaraiseen tuottamiseen

SISÄLTÖ

- Duuri- ja molliasteikkoja murtokolmisointuineen ja kadensseineen. Kadenssit suositellaan soitettavaksi kolmelta keskiriviltä
- Tekniikan eri osa-alueita harjoitettavia harjoituskappaleita.
- Teoksia, jotka edustavat eri aikakausia, tyylejä ja muotorakenteita ja jotka ovat tempoiltaan sekä tunnelmiltaan erilaisia.
- Suomalaista musiikkia.
- Aikamme musiikkia.
- Prima vista –soittoa.
- Yhteismusisointia
- Säestystehtäviä.
- Musiikin keksimistä, improvisointia ja säveltämistä oppilaan ja opettajan yhdessä niin sopiessa.

SUORITUS

- Kolme erityylistä ja eri aikakautta edustavaa sävellystä.
- Virtuosoituksellinen teos.
- Valmisteltuja asteikkoja murtokolmisointuineen ja kadensseineen lautakunnan valinnan mukaan.

- Prima vista –tehtävä, joka vastaa vaikeustasoltaan perustaso 1:n ohjelmistoa. Tehtävä soitetaan molemmat kädet yhdessä joko standard- tai melodiabassolla.
- On suositeltavaa, että ohjelma sisältää yhteismusisointia.
- Oppilaalla on mahdollisuus myös improvisointiin tai oman sävellyksen esittämiseen.

Perustaso 3

YLEISET TAVOITTEET

Oppilas

- kykenee ylläpitämään ja harjoittamaan soittotaitoaan itsenäisesti
- saa valmiuksia elinikäiseen musiikin harrastamiseen
- kykenee soittamaan ulkoa ja kuulonvaraisesti
- kykenee hahmottamaan harjoittelemiansa teosten musiikillisia rakenteita ja kokonaisuuksia
- on saanut kokemusta esiintymistilanteista
- ottaa osaa yhteismusisointiin ja kykenee toimimaan ryhmän jäsenenä
- kykenee tulkitsemaan eri aikakausien musiikkia
- osaa säestää kappaleita sointumerkeistä
- improvisoi ja säveltää omista musiikillisista lähtökohdistaan
- kuuntelee musiikkia, tutustuu oman aikansa musiikkiin sekä suomalaiseen musiikkikulttuuriin ja seuraa musiikkielämän tapahtumia muun muassa tiedotusvälineiden avulla sekä mahdollisuuksien mukaan elävinä esityksinä

SISÄLTÖ

- Duuri- ja molliasteikkoja murtokolmisointuineen ja kadensseineen.
- Kromaattinen asteikko. Standardibassolla soitettaessa vain oikealla kädellä.
- Tekniikan eri osa-alueita harjoitettavia harjoituskappaleita.
- Teoksia, jotka edustavat eri aikakausia, tyylejä ja muotorakenteita ja jotka ovat tempoiltaan sekä tunnelmiltaan erilaisia.
- Suomalaista musiikkia.
- Aikamme musiikkia.
- Prima vista –soittoa.
- Yhteismusisointia.
- Säestämistä korvakuulolta ja sointumerkeistä.
- Musiikin luomista, säveltämistä, improvisointia, soinnuttamista ja transponointia oppilaan ja opettajan yhdessä niin sopiessa.

SUORITUS

- Oppilas suunnittelee yhdessä opettajansa kanssa monipuolisen konsertin, joka sisältää erityyppisiä sävellyksiä eri aikakausilta. On suositeltavaa, että tasosuoritus sisältää aikamme musiikkia.
- Yhden sävellyksistä tulee olla polyfoninen tai muu barokkityylinen teos.
- Yhden sävellyksistä tulee olla sarjamuotoinen tai variaatioteos.
- Virtuosoosinen teos.
- Valmisteltuja asteikkoja murtokolmisointuineen ja kadensseineen lautakunnan valinnan mukaan.
- Prima vista –tehtävä, joka on kaksiaäninen ja vastaa vaikeustasoltaan perustaso 2:n ohjelmistoa.
- Lisäksi soitetaan homofoninen prima vista –tehtävä (esim. jenkka tai polkka).
- Oppilas antaa lisäksi näytteen paljetremolon soittotaidosta.
- On suositeltavaa, että ohjelma sisältää yhteismusisointia.
- Oppilaalla on mahdollisuus myös improvisointiin tai oman sävellyksen esittämiseen.

Musiikkiopistotaso

YLEISET TAVOITTEET

Oppilas:

- saa valmiuksia jatko-opintoihin sekä elinikäiseen musiikin harrastamiseen
- saa valmiuksia teosten itsenäiseen harjoittamiseen
- kykenee hyödyntämään musiikin perusteissa opittuja tietoja ja taitoja soitossaan
- tutustuu aikamme musiikin soittotekniikoihin ja notaatioon
- kykenee tulkitsemaan eri aikakausien musiikkia
- kuuntelee konserttiesityksiä ja äänitteitä
- tutustuu oman aikansa musiikkiin ja suomalaiseen musiikkikulttuuriin ja seuraa musiikkielämän tapahtumia muun muassa tiedotusvälineiden avulla sekä mahdollisuuksien mukaan elävinä esityksinä
- kehittää sävellys- ja improvisointitaitojaan

SISÄLTÖ

- Duuri- ja molliasteikot murtokolmisointuineen ja kadensseineen.
- Kromaattinen asteikko.
- Tekniikan eri osa-alueita harjoitettavia harjoituskappaleita.
- Teoksia, jotka edustavat eri aikakausia, tyylejä ja muotorakenteita ja jotka ovat tempoiltaan sekä tunnelmiltaan erilaisia.
- Suomalaista musiikkia.
- Aikamme musiikkia.
- Prima vista -soittoa.
- Yhteismusisointia erilaisissa kokoonpanoissa.
- Säestämistä korvakuulolta ja sointumerkeistä.
- Musiikin luomista, säveltämistä, improvisointia, soinnuttamista ja transponointia mahdollisuuksien mukaan.

SUORITUS

- Oppilas suunnittelee yhdessä opettajansa kanssa monipuolisen konsertin, joka sisältää erityyppisiä sävellyksiä eri aikakausilta.
- On suositeltavaa, että suoritus sisältää aikamme musiikkia.
- Yhden sävellyksistä tulee olla polyfoninen tai muu barokkityylinen sävellys.
- Yhden sävellyksistä tulee olla sarjamuotoinen sävellys
- Virtuosoituksellinen teos
- Asteikkoja murtokolmisointuineen ja kadensseineen lautakunnan valinnan mukaan.
- Prima vista -tehtävä, joka on polyfoninen ja vastaa vaikeustasoltaan perustaso 3:n ohjelmistoa. Lisäksi soitetaan homofoninen prima vista -tehtävä (esim. polkka).

On suositeltavaa, että ohjelma sisältää yhteismusisointia.

Oppilaalla on mahdollisuus myös improvisointiin tai oman sävellyksen esittämiseen

Ohjelma pyritään rakentamaan sellaiseksi, että se tuo monipuolisesti esiin oppilaan persoonallisia piirteitä.

ARVIOINTIKRITEERIT

Arvioinnin tehtävänä on tukea oppimista ja auttaa oppilasta asettamaan tavoitteita ja saavuttamaan niitä. Monipuoliseen, jatkuvaan arviointiin sisältyy kannustavia ja rakentavia palautteen antamisen tapoja sekä ohjausta itsearviointiin.

Arvosana-asteikko

Erinomainen 5

Kiitettävä 4

Hyvä 3

Tyydyttävä 2

Hyväksytty 1

Uusittava

Tasosuoritukset arvioidaan asteikolla 1-5 / uusittava. Perustaso1 arvioidaan ilman arvosanaa, jolloin tasosuoritus on joko suoritettu tai uusittava.

Oppilaalle annetaan suullinen palaute kaikilta lautakunnan jäseniltä tai puheenjohtajan yhteenveto.

Oppilas saa kirjallisen arvioinnin kuten Opetushallituksen opetussuunnitelman perusteet edellyttävät.

Tasosuoritusten arvosanat määritellään seuraavien kriteerien mukaisesti:

ERINOMAINEN 5

teknisen osaamisen lisäksi virtuoosista ja loisteliasta

tulkinnassa kypsempää musikaalisuutta kuin alemmissa arvosanoissa

KIITETTÄVÄ 4

hyvin ja ehyesti esitetty ohjelmisto

kaikki mennyt hyvin, kaikki osattu

HYVÄ 3

esityksen kokonaisvaikutelma on kohtalaisen varma ja musikaalinen, eikä siinä ole merkittävää soittoteknistä huomautettavaa

TYYDYTTÄVÄ 2

esitys antaa paikoin musikaalisen vaikutelman, siinä voi olla myös sekä tason hyvä (3) että tason hyväksytty (1) piirteitä

HYVÄKSYTTY 1

hyvin epävarma suoritus, mutta musiikilliset muodot selvillä

Oppilasta ohjataan myös itsearviointiin, jossa keskitytään mm. seuraaviin seikkoihin:
Kurssin koettu suoritustaso suhteessa harjoitusprosessiin ja omiin odotuksiin
mahdolliset kehityskohteet työskentelyssä (harjoittelu, soittotunnit) seuraaviin tehtäviin valmistauduttaessa

INSTRUMENTIN HALLINNAN ARVIOINTIKRITEERIT

HARMONIKANSOITON ARVIOINTIA TEHTÄESSÄ KIINNITETÄÄN HUOMIOTA SEURAAVIEN TEKNISTEN, TULKINNALLISTEN JA TAITEELLISTEN ASIOIDEN HALLINTAAN:

- Soittoasento
- Esitysmerkkien ja yksityiskohtien huomioonottaminen
- Perusornamentit
- Dynamiikka ja nyanssit
- Rekisterien hallinta
- Paljetekniikka
- Rytmi
- Tempon valinta ja hallinta
- Äänen laatu ja sävyt
- Artikulaatio
- Fraseeraus ja musiikin muotoilu
- Musiikin muodot
- Tunnelma
- Esiintymistaito
- Yhteismusisointitaidot
- Persoonallisuus soitossa